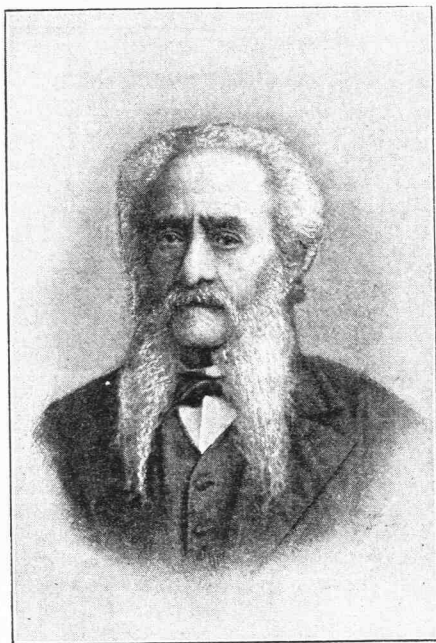
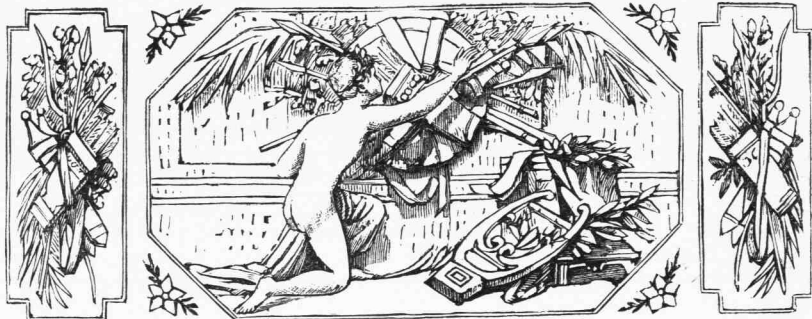

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΞΥΝΔΑΣ

(Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὴν 12ην Νοεμβρίου 1896)

ἀπὸ φῶς καὶ πρασινάδα, ἀπὸ θάλασσαν καὶ οὐρανὸν τῆς Κερκύρας, ἔχουν βαυκαλίσαι μίαν γενεὰν ὁλόκληρον ἐν Ἑλλάδι. Δύνатаί τις δὲ νὰ εἴπῃ, ὅτι ὅπως ὁ Παράσχος ἐγαλοῦργησε μὲ τὴν εὐρεῖαν καὶ ἰσχυρὰν ἐθνικὴν ποίησίν του γιλιάδας ἑλληνοπαίδων, οὕτω καὶ ὁ Ξύνδας μὲ τὰς μελωδίας τῆς νεότητός του ἐξωράτισε καὶ περιέβαλε μὲ ἰδιαιτέραν ποίησιν τὰ αἰσθημάτων τῶν νέων καὶ τῶν νεανίδων μιᾷς ὁλοκλήρου ἐποχῆς. Πόσαι καὶ πόσοι ἐρωτευμένοι δὲν ἀνεκούφισαν τὸν πόνον τῆς καρδίας των ψάλλοντες τὰ ὁλόγλυκα ἐκεῖνα τραγουδάκια του, πόσοι καὶ πόσοι ἄβροϊ δάκτυλοι νεανίδων δὲν ἀπέσπασαν ἐκ τῶν χορδῶν τῆς κιθάρας των τοὺς στόνους τοῦ Κερκυραίου Βάρδου ὡς ἰδικούς των, καὶ πόσα ροδαλά χεῖλη δὲν ἐψάλλαν τὰ ᾄσματα του μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐμπνευσιν τῆς καλλιτεχνικῆς

ΠΟΣΑΣ μορφάς, ἀσυνήθεις μορφάς, εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ὥραίου καὶ τοῦ καλοῦ, εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς τέχνης, πόσας τοιαύτας μορφὰς ἀγνώστους, ἀδόξους, δεινοπαθησάσας, ἀτιμήτους δὲν ἀφῆκεν ἐν τῇ ἐρημίᾳ των καὶ τῇ ἀπογνώσει των ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία τῆς σήμερον, ἡ ἀπαθανατίζουσα καὶ λατρεύουσα τ' ἀνθρωπάκια τῶν κομμάτων καὶ τῆς συναλλαγῆς μόνον. Πόσαι καλλιτεχνικαὶ φύσεις ἡδικημέναι, ἐστερημέναι τῶν πάντων κατὰ τὸν πικρὸν βίον των, παρῆλθον μέχρι τοῦδε ἄνευ ἐκτιμήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης!

Μία τῶν ἀδικηθεισῶν φύσεων ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρξε καὶ ὁ γλυκὺς ψάλτης τὸσῶν χαριτωμένων καρδιοβγαλμένων ἐρωτικῶν τραγουδιῶν, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ μελοδράματος ἐν Ἑλλάδι, ὁ μουσουργὸς τοῦ «Ὑποψήφiou» **Σπυριδῶν Ξύνδας**. Ἡ κιθάρα του, ἡ μυθικὴ κιθάρα του, αἱ μελωδίαί του, αἱ ἐγκλείουσαι ὅλην τὴν ἰδιόζουσαν γλυκύτητα καὶ ἁρμονίαν τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος του, αἱ περιπαθεῖς καὶ ἁρμονικαὶ στροφαί του, αἱ πλήρεις θὰ ἔλεγέ τις

φυγῆς του, ὡς ἄσματα ἰδικά των. Ἡ μουσα τοῦ Ξύνδα κατέστη δημοτικωτάτη ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὰς νήσους, εἰς τὴν Στερεάν, εἰς τὴν Πελοπόννησον. Χρόνια καὶ χρόνια ἐπέρασαν ἀφ' ὅτου ὁ μελοποιὸς συνέθεσε τὰς μελωδίας του καὶ ὅμως αὐταὶ φέρουν ἔτι ζωηράν καὶ δροσεράν τὴν ὕφην των, ἀναλλοίωτον τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν ἁρμονίαν των, καὶ ἡ νεότης τὰς ψάλλει καὶ τὰς ἐνωτίζεται εἰσέτι καὶ ἐπὶ πολὺ θὰ τὰς ἐνωτίζεται ἀκόμη μετ' αὐτὴν εὐχάριστησιν, μεθ' ἧς ἡκούσθησαν τὸ πρῶτον ἐξερχόμενοι ἐκ τῶν χορδῶν τοῦ ἁρμονικοῦ ψάλτου, τοῦ γλυκυτάτου ἑλληνος μελοποιού. Καὶ ὅμως ὁ γλυκὺς συνθέτης των ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις πένθης καὶ αὐτὸν τὸν ἄρτον ἀκόμη στερούμενος πρὸς δόξαν τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας!

Ὁ Σπυρίδων Ξύνδας ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1814. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ μελόδραμα εἶναι «οἱ Τρεῖς Σωματοφύλακες» παρασταθὲν ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐπιδοκιμασθέν· τόσος ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ πλήθους, ὥστε ἀφίππευσαν τὴν ἄμαξαν, μετὰ τὸ πέρας τῆς παραστάσεως, καὶ ἔσυρον αὐτὴν οἱ ἐκλεκτότεροι τῆς κοινωνίας Κερκύρας. Ἦτο βαρύτονος ἑξοχος, ὃν συνεχάρη ἐπὶ σκηνῆς διὰ τὴν θαυμαστὴν αὐτοῦ τέχνην τοῦ ἄδειν καὶ ἡ περίφημος τότε αἰδοῦς Οὐγγερ, μετὰ τοῦ Ξύνδα τραγουδήσασα ἐν τινὶ συναυλίᾳ ὑπὲρ τοῦ πτωχοκομείου Κερκύρας. Μετέπειτα παρεστάθη μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ πλήθους τὸ δεύτερον μελόδραμά του «Κόμης Ἰουλιανός». Τοὺς «Τρεῖς Σωματοφύλακες» προσεκλήθη καὶ ἐν Ἰταλίᾳ νὰ παραστήσῃ, ἀλλ' ὁ Ξύνδας δὲν μετέβη, διότι οὔτε ἐπιδεικτικὸς ἦτο, οὔτε χρηματικὴν τότε εἶχε ἀνάγκην. Ἐκτοτε συνέθεσε τῷ 1888 τὸν «Ἰπποπόνημον Βουλευτήν» τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν μελόδραμα, ὅπερ ἐστέφθη ὑπὸ πληρεστάτης ἐπιτυχίας ἐν Κερκύρᾳ, ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Μετὰ τὸν Ἰπποπόνημον ἐμελοποίησε τοὺς «Δύο Ἀντερραστάς». Εἰς τοὺς πρῶτους χρόνους τῆς ζωῆς του ἐπαίξεν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος καὶ τῆς Βασιλίσσης Ἀμαλίας τὰ δυσκολώτερα τῶν κλασικῶν μουσικῶν ἔργων, τοποθετήσας τὴν κιθάραν ὀπισθεν αὐτοῦ, μετὰ θαυμαστῆς τέχνης. Τὴν ἐπομένην ἡ Α. Μ. ἔστειλε τὸν ὑπαπιστὴν αὐτοῦ, ὅπως ἐρωτήσῃ τὸν Ξύνδαν τί προτιμᾷ, τὸ παράσημον ἢ μίαν στιγμοβελόνην ἐκ τοῦ στήθους τῆς Ἀμαλίας; Ὁ Ξύνδας προτίμησε τὸ δεύτερον.

Τὰ ἔργα τοῦ Σπ. Ξύνδα ἐκτὸς τῶν μελοδραμάτων του, εἶναι ἅπειρα, καὶ ἅπαντα ἀνέκδοτα. Ἀναφέρομεν τινὰ τούτων· Σκηνὴ ὀλόκληρος «Ζεστὸ εἶν' τὸ μνημά σου» — «Στῶν Ψαρρῶν τὴν ὀλόμαυρη βράχι» — «Σὰν τὴ σπῖθα κρυμμένη στὴ στάκτῃ» — «Στὸν Ἰσκίο νὰ καθήσωμε» — «Ἡ αὐγούλα» — «Τοῦ πατέρα σου ὅταν ἔλθῃς δὲν θὰ ἰδῇς παρὰ τὸν τάφον» — «Στὴν ἔρημο πεδιάδα» — «Ἡ ἀθλία ψυχὴ καθήμεν» — «Γιὰ δὲς τί ὠραῖο φεγγάρι» — «Ἡ χήρα» — «Ἦμνος πρὸς τὸν ἀνδριάντα τοῦ Καποδιστρίου (χορωδία)» — «Νάνι-νάνι» — «Τὸ δνεῖρο» — «Στὰ Κρητικὰ πεδιά» — «Στὴ Μακεδονία», πλεῖστοι βρεμβασμοί, μονωδαί, δυωδαί, τριωδαί, τετραωδαί κλπ. Ἐν γένει ἦτο πηγὴ ἀνεξάντλητος, ταμεῖον μουσικῆς ἰδιοφυΐας. Ὁ Μάντζαρος, ὁ ἑξοχος τῆς μουσικῆς ἑλλήν φιλόσοφος καὶ περικλής Μουσουργὸς τοῦ Ἦμου παρὰ τοῦ ὁποῖου ἐδιδάχθη ὁ Ξύνδας ἐπὶ 27 ὅλα ἔτη! τὴν ἁρμονίαν, διὰ τὸ μουσικὸν αὐτοῦ τάλαντον, ἐτόνισε καὶ συνέθεσεν ὁ ἴδιος τὸ ἐξῆς ὅλως ἀνέκδοτον ποιημάτιον, ὅπερ χορηγήθην ἡμῖν, ἀσμένως διασώζομεν ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοᾷ»

Ὅμιλῳ τῆς εὐφύας
ποῦ σοῦ ἀνάφτει τὴν ψυχὴ,
καὶ σεμνῇ, σοῦ ἐμπνέει τὸ πνεῦμα
ποῦ μοῦ λές ποῖος εἶσαι Ἐσύ.

Ἐνα δάκρυο τῆς καρδίας
μοῦ γλυκαίνει τὴν ζωὴ
διότι αὐτὸ μοῦ φανερόναι
ὁποῖος εἶσαι τώρα Ἐσύ.

Ἀξίε φίλε μου, ἐγὼ σ' εἶδα
Στὴν χρυσὴ σου ὠραίαν αὐγὴ
ποῦ μοῦ εἶπε ποιά στὴν τέχνη
θέλει δώσης δόξα Ἐσύ.

Μετά τὰ 27 ἔτη διδασκαλίας ὑπὸ τοῦ Μαντζάρου, ὁ Ξύνδας μετέβη καὶ εἰς τὸ conservatoire τῆς Νεαπόλεως, ὅτε τὸ πρῶτον ἐμφανισθεὶς ἐπὶ σκληρῆς μὲ τὴν κιθάραν του εἰς τι μέγα θέατρον τῆς Ἰταλίας, ἔλαβε μέρος εἰς μεγάλην συναυλίαν, χειροκροτηθεὶς ἐνθουσιωδέστατα. Τὴν «*Ισπανικὴν ἀποχώρησιν*», ἣν ὁ ἴδιος συνέθεσε διὰ κιθάραν, κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν τετράκις ἔπαιξεν. Αὐτόθι ἀμέσως προὔαθθησαν αὐτῷ διευθύνσεις διαφόρων μουσικῶν συλλόγων, σχολείων, μαθημάτων κλπ. ἅς δὲν ἔστερξεν, ἀναχωρήσας δ' ἔφθασε μέγρι τῆς ἁνῶ Αἰγύπτου ὅπου περιηγήθη καὶ τὴν μεγάλην ἔρημον ἐπὶ 22 ἡμέρας μετὰ τοῦ ὁμογενοῦς Τσιτσίνια. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἤρχισε τὴν συμφωνίαν τῆς *Γαλατείας*, καὶ εἶχεν ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ ὁλόκληρον τὸ μελόδραμα. Πολλὰ ταύτης ἄσματα διεσώθησαν, ἀλλὰ τὸ ἔργον ἀπέμεινεν ἀτελές, ἔνεκα τοῦ θανάτου τοῦ συνθέτου τῶν δημοτικωτέρων ἁσμάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἀνετράφη ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ νεότης.

Ἐν ἀπὸ τὰ γλυκύτερα ἄσματα τοῦ Ξύνδα εἶνε καὶ τὸ: «*Εἰς τὸ μνήμά μου ἐπάνω θὰ νᾶρθῃς μιά μέρα*». Ὁ στίχος αὐτὸς φαίνεται ἐγκλείων ἅπαν τὸ βαθύ παράπονον κατὰ τῆς ζωῆς, ἅπασαν τὴν τρυφερότητα τῆς ψυχῆς του, τὴν ἀρμονίαν σύμπασαν τῆς λεπτῆς ψυχῆς του. Νομίζει τις, πῶς εἶνε τὸ κύκνειον αὐτοῦ ἄσμα τοῦ πολιοῦ καλλιτέχνου, παραπονεμένη ἐπὶ κλησὶς πρὸς ἐκείνους, οὔτινες ἔψαλλον, ψάλλουν καὶ θὰ ψάλλουν τὰς συνθέσεις του, συγχινούμενοι παρ' αὐτῶν καὶ ζῶντες δι' αὐτῶν, καὶ παραμυθούμενοι ἐξ αὐτῶν, ἐπὶ κλησὶς μόλις διατυπουμένη, δειλὴ, ἀξιοπρεπὴς, ἐπὶ κλησὶς πρὸς τὴν νεότητα νὰ ὑπάγῃ νὰ ῥίψῃ ἐν ἄνθος ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀρμονικοῦ γέροντος, τοῦ ταφέντος ἀδόξως εἰς τινα γωνίαν τοῦ ἀθηναϊκοῦ Νεκροταφείου, νὰ ῥίψῃ ἐν ἄνθος οἴκτου καὶ ἀναμνήσεως ἀπὸ τὰ ὠραῖα ἄνθη, τὰ ὅποια τόσον ἡδονικῶς ἔβαλλον ὁ λησμονημένος ἀλλ' ἀλγισμόνῃτος Ξύνδας. Ὡσεὶ ἐκπληροῦσα τὸν παραπονεμένον αὐτὸν πόθον τοῦ ἡ «*Ποικίλῃ Στοᾷ*» ῥίπτει ἐπὶ τῆς γλυκείας μνήμης του τὰ εὐωδέστερα, τὰ λεπτότερα ἄνθη, δημοσιεύουσα ὠραίαν εἰκόνα τοῦ ἐμπνευσμένου τραγουδιστοῦ εἰς τὰς τελευταίας σελίδας τῆς, δι' ἧς κλείει τὴν πλουσίαν ἐφέτος πινακοθήκην τῆς, παραθέτουσα συγχρόνως κατωτέρω καὶ τὴν ὅλως ἀνέκδοτον *Λεμβωδίαν* του, ἣν πολυτίμως διὰ τὸ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιον διέθεσεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Σπυριδῶνος Ξύνδα, δι' ἧς δὲ θ' ἀναζήσῃ ἐν μέσῳ τοῦ Πανελληνίου μίαν φορὰν ἀκόμη ἡ ἀρμονικὴ, ἡ γλυκυτάτη ψυχὴ τοῦ πρώτου νικητοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς χειραφεσίας τοῦ Μουσικοῦ αἰσθήματος ἀπὸ τῶν ὀρυγῶν τοῦ ἀμανεῖ καὶ τῶν οὐρλιασμάτων τοῦ γιარεῖ, τοῦ τόσον παραγνωρισθέντος ἐν τῇ ζωῇ μοναδικοῦ ἑλληγος μελοποιοῦ καὶ κιθαρωδοῦ.

